

Moravský kras II

Termín zájezdu: 10. října 2009
Odjezd z Pardubic: 6:30 hod. od hlavního nádraží ČD

Trasa autobusu:

Pardubice – Vysoké Mýto – Litomyšl – Svitavy – Letovice – Černá hora – Rájec-Jestřebí – Blansko – Jedovnice (vystoupí I. skupina) – Křtiny (vystoupí II. skupina) – Adamov (u žel. zastávky, čeká na obě skupiny) – Lipůvka – Svitavy – Litomyšl – Vysoké Mýto – Pardubice

Celkem 300 km

Pěší trasy :

Trasa I : Jedovnice [1] – odtud JV po červené – kolem rybníka Olšovec – rybník Budkovan – rozcestí se zelenou (3 km) – dále JZ po zelené – památník K. Kreutzera – rozcestí se žlutou „Liščí leč“ (6 km) – dále JZ po žluté – Křtiny [2] (8,5 km) – JZ po červené – rozcestí Drátenická jeskyně, odb. k jeskyni (10 km) – (možnost navštívit jeskyni Výpustek [3]) – pokračujeme Z po červené – Babice rozcestí (12,5 km) – odtud SZ po žluté – rozcestí Na Újezdě – pokračujeme S po žluté – Býčí skála [4] (15 km) – odtud Z po modré – Josefov (huť Františka) [5] – Josefovské údolí – stále po modré – Adamov, žel. zastávka (20 km).

Odjezd autobusu do Pardubic v 18:00 hod.

Trasa II : Křtiny [2] (8,5 km) – JZ po červené – rozcestí Drátenická jeskyně, odb. k jeskyni (1,5 km) – (možnost navštívit jeskyni Výpustek [3]) – pokračujeme Z po červené – Babice rozcestí (4 km) – odtud SZ po žluté – rozcestí Na Újezdě – pokračujeme S po žluté – Býčí skála [4] (6,5 km) – odtud Z po modré – Josefov (huť Františka) [5] – Josefovské údolí – stále po modré – Adamov, žel. zastávka (11,5 km).

Odjezd autobusu do Pardubic v 18:00 hod.

Od rozcestí Drátenická jeskyně je možnost navštívit nově zpřístupněnou jeskyni Výpustek [3]. Přístup k jeskyni je od rozcestí asi 600 m po silnici směr Adamov. Po prohlídce se vrátit zpět k rozcestí Drátenická jeskyně a pokračovat dle popisu.

Vstup do jeskyně každou celou hodinu od 9:00 do 14:00 hodin

Vstupné

Plné Důchodci Zlevněné

100,- Kč 80,- Kč 50,- Kč

Možnosti občerstvení: Křtiny, Adamov

Mapa: zelená edice KČT č. 86 Okolí Brna – Moravský kras

Trasu připravil a výlet vede: ing. Petr Dračínský (mobil 732 959 402, operátor T-Mobile CZ).

Návrat do Pardubic: kolem 20:30 hod.

Cena zájezdu: členové dospělí 200,- Kč, děti 100,- Kč, ostatní 250,- Kč.

Přihlášky : Dáša Ehrenbergerová, e-mail ehrenbergerova@szs.pardubice.cz;

tel. zam. 466 050 217; mobil 739 569 070

Podrobnosti – viz pravidla přihlašování na webových stránkách klubu www.kct-slovan-pardubice.info

Turisticko-vlastivědný text.

[1] **Jedovnice** - Nejstarší písemná zmínka o Jedovnicích pochází z roku 1251. Historie tohoto městyse položeného v malebné kotlině mezi lesy je však starší. Souvisí s osídlováním kraje slovanským obyvatelstvem, živícím se zemědělstvím a dobýváním železné rudy.

Za zakladatele jedovnického panství a rodu pánů z Holštejna je považován Crha z Čeblovic. Pocházel z Tišnovska, jeho rodná ves Čeblovice poblíž Lažánek zanikla. Poprvé se Crha vyznamenal statečným postojem proti Tatarům, za to byl jmenován rytířem krále Václava I.

Kostel sv. Petra a Pavla pův. gotický ze 13.stol. přestavěn klasicistně v l. 1783- 85. Gotická dřevěná polychromovaná socha P. Marie na půlměsíci z 2. čtvrtiny 14.stol. Nové umělecké vybavení z l. 1963-71, obraz hlavního oltáře od M. Medka, plastické části od J. Koblasy a K. Nepraše, leptaná okna v kněžišti od J. Istlera, kruchta s varhanami a vitraje v oknech lodí od L. Kolka.

[2] **Křtiny** - Křtiny patří k nejstarším a nejpamátnejším poutním místům Moravy (první zmínka již v roce 1237). Tento kostel s dominantní centrální kupolí vysokou 30 m byl postaven v letech 1718-44 na místě dvou starších gotických kostelů (zvaných „český a německý“) podle projektu slavného barokního architekta J. B. Santiniho.

Prastaré mariánské poutní místo ve Křtinách doznalo v období vrcholného baroka ohromný rozkvět. Ve své době ho navštěvovalo více než 50 000 poutníků ročně.

Nahrazení středověkého areálu monumentální barokní novostavbou zadal opat zábrdovického kláštera v roce 1718 Janu Santinimu. Ten na vrcholu svých tvůrčích sil navrhl rozsáhlý areál, který se stal skutečnou barokní perlou Moravy. Celá stavba však byla dokončena až dlouho po Santiniho smrti, v roce 1750, a to včetně řady změn, ke kterým bylo přistoupeno především z úsporných opatření.

Centrální dispozice kostela je situována na půdorysu řeckého kříže vetknutého do soustředných kružnic. Ramena kříže se pak ve výšce kleneb propojují v jasných křivkách dynamického baroka. Jako vždy, hraje i zde u Santiniho vrcholný význam samo světlo, jeho průchod prostorem a modelace jednotlivých stavebních prvků vnitřní architektury.

Původní Santiniho projekt byl navržen bez osové průčelní věže, naopak s vysokými mansardovými střechami a s druhou boční kaplí sv. Josefa. Ta, spolu se stávající kaplí sv. Anny, centralizuje celý areál a uzavírá prostor v horizontální i vertikální dispozici.

Vlastní proboštství bylo koncipováno jako velká a náročně řešená zámecká budova.

I ve své redukované podobě je křtinský areál pozoruhodně vynalézavým a vyhraněným architektonickým dílem, a to i svým jednoznačným včleněním do krajinného prostoru.

[3] **Jeskyně Výпустek** - patří mezi nejvýznamnější jeskynní systémy Moravském krasu. Má bohatou a z velké části i smutnou historii. Labyrint temných chodeb a dóků byl vytvořen ponorovou činností Křtinského potoka. Podle záznamů jej navštěvovali již v 17. století mastičkáři, kteří zde nacházeli kosti pravěké zvířeny. V tomto období také předkládá první popis jeskynních prostor mnich Martin Alexander Vigsius. Následovala práce Jana Ferdinanda Hertolda z roku 1669 Tartaro-Mastix Moravie, kde popisuje otvory do chodeb a propastí, které se dosud nikdo neodvážil prozkoumat.

Začátkem 19. století navštívil několikrát Výпустek starohrabě Hugo František ze Salmů. Snažil se prostoupit všemi dostupnými prostorami. Cestu si značil sypáním plev, aby nezabloudil nebo některé prostory opakovaně neprocházel. Tehdy udal délku asi 7 km a některé části onačil za velmi nebezpečné. Údajně zazdil některé přístupové chodby do těchto nebezpečných partií, aby zabránil vstupu neznalým návštěvníkům. Uvádí se, že na konci 17. století zahynulo ve Výпустku 14 osob z Olomouce, které jeskyni navštívily a nikdy se nevrátily. Dodnes není přesně známo, zda se podařilo najít všechny prostory Výпустku, které Salm poznal.

V 19. století se jeskyni věnovala řada badatelů jako například Dr. Jindřich Wankel nebo Dr. Martin Kříž. Byly vykresleny podrobné mapy a prováděna řada speleologických a paleontologických výzkumů. V 20. letech 20. století byla jeskyně poznamenána těžbou fosfátových hlín. Během těžby však byly objeveny některé nové prostory. Profily chodeb se snížily o několik metrů. V tzv. Salmově Výпустku (dnes Babická chodba), byl učiněn v roce 1939 záhadný objev prostor dlouhých přes půl kilometru s obrovským jezerem. Po válce se však prostory nepodařilo znovu objevit.

Druhá světová válka nejvíce poznamenala podstatnou část prostor jeskyně Výпустek. Již v roce 1938 převzala podzemní unikát Čs. armáda, která zde měla muniční sklad. Mnoho prostor a skalních přepážek bylo odstřeleno a tak se staly z přírodních chodeb nevlídné tunelové prostory. V průběhu války pak byla jeskyně obsazena německou armádou, která zde zřídila továrnu na letecké motory.

Po druhé světové válce se prováděly speleologické průzkumy ve znovuotevřené Babické chodbě. Speleologové pronikli do dřívě objevených prostor, avšak velké prostory s jezerem se najít nepodařilo. Začátkem 60. let převzala celý areál jeskyně znovu Čs. armáda, která zde vybudovala mohutný podzemní protiatomový kryt.

V listopadu roku 2006 převzala jeskyni i s technickým dílem Správa jeskyní České republiky - Správa jeskyní Moravského krasu. Dne 10. 3. 2008 byla jeskyně oficiálně otevřena do normálního provozu.

[4] **Byčí skála** – jeskyně je také označovaná jako Jeskyně otazníků. Leží v jižní části Moravského krasu a byly zde učiněny významné archeologické objevy (až z doby železné). Bylo zde objeveno více jak 40 lidských koster, dvě kostry dokonce bez hlav a nohou, kovářská dílna apod. Za německé okupace zde byla zřízena podzemní továrna. Vstup do jeskyně je možný pouze po dohodě s Okresním muzeem v Blansku nebo se správou CHKO Moravský kras.

[5] **Františčina** hut' – nejstarší technická rezervace v ČR vyhlášená roku 1971 a dnes nejstarší dochovaná hut' ve střední Evropě. Je známá také pod názvem Stará hut'. V obytné části je umístěna expozice železářství.